

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Juli 1974

Nr. 190-33. årgang

... her har den levet, vor slægt i gård i hundrede år eller mere ... !

Den store skare årsmødedeltagere besøger Laur. Hansens smukke gamle slægtsgård i Frørup.

(Foto: Niels E. Christensen)

**Medlemsblad
for
Dansk Slægtsgaardsforening**

Redaktion:

Hans Hviid,
Fåredammen 11,
5300 Kerteminde.
Tlf.: (09) 32 14 61.

Artikler og billeder, læserbreve,
juridiske spørgsmål og øvrige med-
delelser til »Slægtsgaarden«
sendes til redaktionen som
forbeholder sig ret til at forkorte
artikler og breve, som ønskes
optaget i bladet.

Eftertryk efter ophavsretslovens be-
stemmelser.

☆

Annonceekspedition:

Fru Inger Hansen,
Gassehaven 56,
2840 Holte
Tlf.: (01) 80 25 37.

Alle henvendelser om annoncer
rettes til annonceekspeditionen.

☆

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense

☆

Distribution:

Klager over udeblivelse eller
forsinkelse af bladet rettes
til postvæsenet

Henvendelse om ældre numre
eller supplementsnumre og
bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker
til annonceekspeditionen.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Chr. R. Christensen, (R) Badstrup,
5484 Uggerslev.

Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Gårdejer Einer Petersen, Kikhavn, 3390 Hunde-
sted.

Tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.

Tlf. (048) – 4 62 03.

Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Asdal, 9850 Hirtshals.

Tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby.

Tlf. (09) 39 13 17.

Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560 Årup.

Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer Børge K. Fjordside, Skalstrup, 7570 Vemb.

Tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling.

Tlf. (07) 58 10 11.

Gårdejer Harald Poulsen, Aspegård, 3752 Østerlars.

Tlf. (03) 99 80 30.

Gårdejer N. Sehested, Holmstol, 8833 Gjern.

Tlf. (06) 87 50 19.

Sognefoged, gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup.

Tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer Holger Buch Juul, Jærgaarden, Høllund, 7100 Vejle.

Tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Erik Strange, Øverup, 4800 Nykøbing F.

Tlf. (03) 83 92 12.

Gårdejer Jens P. Petersen, Farendløse, 4100 Ringsted.

Tlf. (03) 64 00 24.

Gårdejer Peder Møller Frifelt, Frifeltgaard, 6870 Ølgod.

Tlf. (05) 24 30 87.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretningsudvalg.)

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Gårdejer Erik Strange, Øverup,
4800 Nykøbing F. Tlf. (03) 83 92 12.

Bladudvalget: Proprietær Bent Bjergskov, »Rosenlund«,
5350 Rynkeby. – Tlf. (09) 39 13 17.

Kassererkontor og medlemsforhold:

Fru Inger Hansen, Gassehaven 56, 2840 Holte.

Tlf. (01) 80 25 37 (Helst før kl. 8)

Postgironummer 8 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 4 (2. sal t. v.),
1553 København V. Tlf. (01) 11 67 20.

Ledere: Arkivarerne P. K. Hofmansen og Annalise Alstrøm.
(Træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14–17).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sideallé 8, 2100
København Ø. – Tlf. Øbro (01) 92 – 30 og Øbro (01) 92 – 5000.

Ved Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde
på Nyborg Strand 22. maj 1974 aflagde formanden,
gårdejer Chr. R. Christensen, Badstrup,
følgende beretning:

Ved bedømmelse af landbrugets forhold i det sidste år må man erkende, at vi efter vor indtræden i fællesmarkedet opnåede sådanne priser på vore produkter, at landmændene påny blev fyldt med optimisme. Vi følte, at vi efter en lang række modgangsårs fik en økonomisk status, der nogenlunde talte sammenligning med andre befolkningsgrupper.

Desværre var den bedring, der indtrådte, ikke varig. Det voldsomt stigende omkostningsniveau berøvede landbruget en del af de fordele, det opnåede i 1973. Og dertil kommer, at flere af vore produkter påny er faldet ganske betydeligt i pris. Der er overproduktion af kød af alle arter i Europa. Man havde håbet, at vor indtræden i EF ville forhindre disse prissvingninger, men det er jo desværre ikke helt tilfældet. Og situationen er jo yderligere forværret ved Italiens drastiske skridt i den sidste tid.

Man må beklage, at et fællesmarkedsland kan optræde sådan, men det kan i hvert fald ikke begrundes, at Danmark skal vende EF ryggen. Det må derimod medvirke til, at vi lægger vort lod i vægtskålen for at opnå, hvad man endnu mangler.

Man taler om, at England vil søge genforhandling eller endog udtræden, og herhjemme er der røster fremme om, at vi i så fald skal følge dets eksempel. Jeg er absolut ikke enig heri. Det kan ikke være en tilfældig engelsk regering, der skal spille hasard med Danmarks interesser, og navnlig da slet ikke, når det er en regering, der på dette område er så indbyrdes uenig, som denne åbenlyst er.

Nu mener jeg ikke, man skal tage de engelske trusler særlig højtideligt. Jeg tror ikke et øjeblik på, at England udtræder af EF og i hvert fald vil de forhandlinger, der bliver ført, blive endog meget langvarige.

Men selvom situationen ikke er helt tilfredsstillende, ser jeg i ånden, hvilken katastrofe det ville blive, hvis vi stod uden for og blev afhængige i endnu langt højere grad af de svigtende engelske valutakurser og svigtende afsætningsmuligheder.

Hvad angår den hjemlige lovgivning har land-

bruget ikke været ude for de helt store overraskelser i den sidste tid. De jordlove, der blev gennemført for et år siden, har nu virket så længe, at man begynder at kunne overskue deres virkninger, og der er ved at danne sig en praksis for, hvorledes de skal føres ud i livet, og selvom man ikke kan være tilfreds med alt på dette område, håber jeg, at man kan undgå de værste urimeligheder.

Værre er det med loven om kapitalvindingskat. Dens virkninger er på flere områder så utålelige, at man bliver nødt til at ændre den.

Når der er tale om ekspropriation, kræves der kapitalvindingskat af erstatningsbeløbet, selvom det er fastslået, at dette kun udgør, hvad man finder er en rimelig erstatning. Når der så herefter skal tages kapitalvindingskat af dette beløb, er det klart, at man i strid med grundlovens ånd og bogstav påfører de pågældende meget betydelige tab.

Og når der er tale om jordfordeling bl.a. i forbindelse med de store nye vejanlæg, som afskærer en række ejendomme fuldkommen fra dele af deres jorder, kan to naboer bytte lige over, men så snart der er tale om en byttepris som følge af arealstørrelse eller andet, skal der ydes en meget betydelig kapitalvindingskat.

Der er fremsat ændringsforslag til mildnelse af dette, men det er langt fra vidtgående nok, og landbrugets organisationer har da også meget skarpt protesteret herimod. Forhåbentlig bliver disse protester taget til følge. Finansministeren er jo da i hvert fald ikke ukendt med landbrugets organisationer og forhold. Men foreløbig må jeg indtrængende råde alle, der kommer ud for disse forhold, at sikre sig mod ubehagelige overraskelser, og her kan jeg sige, at jordfordelingssekretariatets embedsmænd har udvist en meget prisværdig indsats på dette område.

Vi må beklage den prisudvikling, der stadigt og i stigende tempo forringer værdien af opsparet kapital og gør det sværere for de unge landmænd at få egen bedrift, og at man stadigt opretholder den afgift på ejendomshandler, der alene er i stand til i mange tilfælde at opsluge de unges opsparede kapital.

Man synes næsten, det er symptomatisk for tiden, at man har afskaffet vor gamle værdifulde pengeseddel med det smukke plovspand og erstattet den med en seddel med en modbydelig krybende øgle. Hvis det skal kaldes kunst, har min sympati for støtte til kunsten i hvert fald fået et alvorligt stød.

Hvad Slægtsgaardsforeningens indre forhold angår, kan jeg sige, at vor trofaste medarbejder gennem årene Hans Balle efter Ib Paulsens død i et år fungerede som redaktør af vort blad, og vi siger Hans Balle tak for hjælpen. Nu har Hans Hviid, Kerteminde, som Bent Bjergskov nærmere vil berette om, overtaget posten, og jeg benytter lejligheden til at byde Hans Hviid hjertelig velkommen iblandt os. – Vi håber på et godt samarbejde fremover.

I forbindelse med sin halvfjers års fødselsdag trak Balle sig ligeledes tilbage som sekretær.

Hans Balle har i et kvart århundrede udført et uforligneligt arbejde for vor forening. Snart i arkivudvalget, snart som foreningens dygtige konsulent, snart som kasserer og sekretær, nu som redaktør og indtil i fjor som den grundige tilrettelægger af årsmødet.

Vi siger Balle hjertelig tak for hans indsats, og bestyrelsen har besluttet at gøre det ved at udnævne ham som æresmedlem af bestyrelsen.

Til at foretage det administrative arbejde i forbindelse med årsmødet her har Inger og Henning Hansen, Holte, stillet sig til rådighed, og jeg håber, at det må lykkes at gennemføre årsmødet her på en god måde.

Hvad foreningens arbejde angår har dette været gennemført på sædvanlig måde.

Ikke mindst i Sønderjylland under ledelse af

bl.a. Jens Skau har der været arbejdet dygtigt, og i Sydsjælland med Jens P. Petersen som leder samt på Lolland Falster med Erik Strange og Knud Markersen som foregangsmænd har der været arbejdet meget energisk. Bl.a. har man afholdt en meget vellykket tur til Fehmern, hvor tyske værtsfolk førte os rundt i denne interessante landsdel.

Også arkivudvalget og bladudvalget har arbejdet godt, og jeg vil gerne sige tak til alle, som har været med i arbejdet og ikke mindst til medlemmerne, som så trofast holder sammen om vor forening, og som i stigende antal møder op ved vore årsmøder.

Og jeg vil gerne sige tak for godt samarbejde i de snart mange år, jeg har fået lov at være foreningens formand. Jeg er meget glad ved dette arbejde, som jeg kun har gode minder fra.

Foreningens motto er: Lær af fortiden – lev i nutiden – virk for fremtiden. Det er et godt motto, som vi gerne vil efterleve. Men navnlig vil jeg lægge os den sidste del på sinde. Så vanskelige som forholdene er for de unge landmænd, gælder det om at gøre det mest mulige for fremtiden. Det nytter jo ikke, at det øvrige er i orden, hvis fremtiden smuldrer væk for os. Vi kan ikke leve af minderne alene, men forhåbentlig af at dyrke Danmarks jord og producere bedre og bedre varer.

Der skal nye metoder til. Rationalisering og mekanisering er tidens slagord, og idet vi håber, at der vil melde sig unge nok til at føre vort erhverv videre, vil Dansk Slægtsgaardsforening gerne melde sig som medarbejder ved dette arbejde.

Danske slægtsgaarde skulle jo ikke gerne være et symbol på noget fortidigt, men være nogle moderne og fremadstræbende brug.

Generationsskifte i landbruget

Af J. Axel Hansen

Problemerne er ikke nye og har været fremme utallige gange. Årsmødets gæstetaler, proprietær *Axel Hansen*, Kogsbøllegård, Nyborg, satte i sin tale tingene på plads i relation til tidens rørelser, hvorfor »Slægtsgaarden« har sikret sig talen, der har et budskab langt ud over foreningens egne rammer.

Alle er formentlig klare over den enorme betydning, en selvejende bondestand har og har haft.

Det begyndte med de store landboreformer 1788 men tog navnlig fart, da vi kom noget ind i 1800 tallet. Nu er altså spørgsmålet: *hvorledes fastholdes det vundne?*

Historie er meget interessant og lærerigt; jeg skal spare Dem for en længere udredning, men visse konkrete oplysninger er nødvendige for min senere konklusion. Jeg skal nøjes med at gå tilbage til slutningen af 1. verdenskrig. Den sluttede den 11.-11. (kl. 11) 1918; vi havde opnået

at holde os neutrale *hvorfor vor valuta var stærk*, men p.g.a. den uindskrænkede u-bådskrig fra 1.–2. 1917 var vore varelagre udtømte og vor jord ud-sultet. Så snart lejlighed gaves købte vi stærkt ind og til høje priser. Resultat: i 1920 var kronen nede i godt 60–70 af paritet – og højkonjunktur-regeringen blev ængstelig – foretog visse modfor-holdsregler. Resultat: i 1922 var kronen omtrent i pari – fulgt af industri og pengekrise; Land-mandsbankkrak 1923, man så sig igen nødsaget til at lempe restriktionen. Resultat: i 1924 var kronen igen nede i godt 60–70 af pari – igen ængstelig – nu skulle vi have en ærlig krones lov vedtaget 1925, kaldet Madsen-Mygdals ær-lige krone. Man mente at have lavet loven så-dan at kronen i løbet af en årrække skulle nær-me sig pari. Men der var finansfolk som fandt huller i loven, så de uden risiko kunne drive kro-nen i vejret. Det skete allerede i løbet af 1926.

Når jeg har nævnt det ret udførligt her er det fordi en sådan finanspolitik – eller mangel på samme – jo er overordentlig uheldig specielt for landbrug, der har en meget langsom omsætning af investeret kapital. Resultatet blev da også, at dansk landbrug – trods ret stabile priser ude – fik 2–3 dårlige år forud for verdenskrisen i 1. halvdel af 1930'erne.

I september 1931 så vi os nødsaget til at de-valuere sammen med England, og i jan. 1933 fik vi det berømte Kanslergadeforlig – devaluering yderligere 25 pct. Jeg skal nu gå hurtigere frem, da de fleste her selv har oplevet resten.

Ved slutningen af 2. verdenskrig var man klar over, at fejltagelsen fra fredsslutningen ved 1. verdenskrig, som blev alles krig mod alle, ikke måtte gentages, men tværtimod så hurtigt som muligt føre til et *internationalt samarbejde*.

Lange depressions- og arbejdsløshedsperioder måtte undgås, og man måtte prøve på en vis stabilisering af valutaerne. Det vigtigste for os i Vesteuropa blev jo fra 1958 dannelsen af E.E.C. – nu her kaldet E.F. – desværre kom vi ikke med fra starten, hvad navnlig Holland har haft stor fordel af. Jeg skal nu undlade omtale af flere forudsætninger – selvom sådanne absolut findes – stærkest i billedet står den foruroligende despekt for lov og ro og orden, og meningsforskellene om ungdommen uddannelse – eller mangel på same.

Men nu se på hvilke konsekvenser jeg vil drage af det hidtil sagte (andre vil drage andre).

1. En langvarig depressions- og arbejdsløshedsperiode anser jeg af både økonomiske og politiske grunde for udelukket.

2. De høje lønninger og den kortere arbejdstid i alle erhverv nødvendiggør en høj grad af meka-nisering og rationalisering. Det er i det væsentlige gennemført i markbruget, men kun i sin begyndel-se i husdyrbruget.

»Problemerne drøftes«. Fra venstre borgmester Laur. Hansen, Frørup, gårdejer og hovedbestyrelsesmedlem Jens Peter Petersen, Farendløse og gårdejer, landsfor-mand Chr. R. Christensen, Badstrup.

(Foto: Niels E. Christensen)

Der er afgjort en tendens til at specialisere sig, og selv om den er farligere ved prisudsving, tror jeg, at den er nødvendig.

Andelsstalden har foreløbig ikke været nogen succes.

3. Kommer spørgsmålet om en vis frihed til den selvstændige landmand.

Spørgsmålet er foreløbig temmelig uløst her i Danmark. Norge og vistnok Holland har ret gun-stige og af staten støttede resultater med ferieaf-løsere.

Det er vigtigt, at en landmand har brug for ca. 2000 arbejdstimer i markbruget vil disse timer være stærkt sæsonpræget, men jeg tror, at det for fremtiden er omtrent lige så vigtigt, at han får lejlighed til nogle fridage. Ellers bliver det en trædemølle.

4. Så selve økonomien ved generationsskiftet.

I ældre tid var det vel i reglen sådan, at den ældste søn fik fødegården og nok dermed de let-teste startbetingelser. Man kan sige, at dette er uretfærdigt overfor andre børn og man er måske i højere grad gået over til ligestrøms-princippet, men hvis der skal udbetales lige arveparter af en gård vurderet til højeste salgspris til blot 2 med-søskende vil dette næsten umuliggøre genera-tionsskiftet. I mange tilfælde fortsætter disse sø-skende slet ikke ved landbrug, og det vil da ved hvert generationsskifte give en kolossal kapital-tapning fra landbruget.

Hvis man vil bevare landbruget i selvstændige og enkeltmandsejede brug – og det synes historien til denne dag har vist som det bedste – må man nok fravige millimeterretfærdigheden lidt.

Jeg vil dog gerne understrege, at lighedsprincippet ikke må fraviges i for høj grad, da det let vil give bitterhed indenfor familiekredsen.

En hel del kan modsvares ved en videregående uddannelse, som så kan føre til en god stilling eller hjælp til start i et mindre kapitalkrævende erhverv, måske et erhverv der bedre end landbrug kan udvikle sig efterhånden.

Jeg vil derfor gerne have lov at tro på, at hvis

man får nogenlunde styr på dansk økonomi, og hvis man bl.a. som følge heraf får et rimeligere renteniveau, og hvis nyetablerede kan få en rimelig renteordning ved nybygninger og EF-samarbejdet bedres til stabilisering af priser og valutaer, og det er altså mit håb, at dette vil ske, så tror jeg vi for langt hovedparten af landbrug kan bevare disse som enkeltmandsejede og hverken skal have stats- eller andre kollektiver.

Hvad med kulturen?

På baggrund af en række TV-udsendelser skriver vor gæsteskribent, sognepræst *Johs. Th. Nielsen*, Pårup ved Odense, følgende om begrebet kultur:

Der har i lange tider været ført en debat om kulturen, sidst i en række udsendelser i TV, hvoraf jeg dog kun har set to. Det er derfor ikke dem jeg vil kommentere, men jeg har i den løbende debat til stadighed savnet helt elementære ord og begreber. Det skal nok skyldes, at de forekommer de fleste at være så banale, at man ikke vil være bekendt at nævne dem.

Det kan også skyldes en så simpel kendsgerning, som den: at de, som skriver og taler om kultur, ikke en gang har gjort sig den ulejlighed at slå op i en ordbog for at få at vide, hvad ordet betyder.

Gør man det, vil man opdage, at ordet er latin og afledt af ordet »kultus«. Det betyder først og fremmest *dyrkning eller bearbejdelse* af et materiale.

Landmanden og håndværkeren er mennesker, der har med kultur at gøre i ordets oprindelige betydning, og når vore arkæologer og historikere skal beskrive vore forfædres kultur, gør de det netop ved at beskrive deres redskaber og det, de lavede med dem. På den måde får vi et billede af, hvordan de levede på deres marker og i deres huse.

Punkt 2 i ordbogen siger, at kultur betyder *pleje, omsorg, underholdning og ernæring*. – Tanken går straks til tusinder af husmødre, der har omsorg for mand og børn, som takket være mo-

derens omhu skal vokse op og blive rigtige mennesker. – Hjemmевærende husmødre skal ikke have mindreværds-komplekser overfor »det med kulturen«, da de jo vitterligt til daglig står i en grundvæsentlig kultursituation. For slet ikke at tale om alle dem, som plejer vore syge og gamle.

I forlængelse heraf finder vi i ordbogen betydningen: *opdragelse, dannelse og uddannelse*. Og så går tanken til hjemmene, skolerne og uddannelsesstederne, hvoraf mennesker gør en indsats for kulturen. De er kulturudøvere.

I sidste århundrede havde vi et kulturministerium. Det var både kirke- og undervisningsministerium på én gang. Nu har vi fået tre afdelinger ud af det ved desuden at have fået et kulturministerium. Men det hænger sammen som ærtehal, for kultus betyder også *tilbedelse, religiøs dyrkelse*. Og det betyder, at enhver, der folder sine hænder og bekender troen på Gud som vor skaber og Jesus som vor frelser, er en kulturpersonlighed, en udøver af kultur.

Udertiden vrænges der ad »finkulturen«, og i brede lag snobbes der for det vulgære for endelig ikke at mistænkes for noget i retning af det fine.

Man har glemt, at kunstnere er håndværkere, som netop er kunstnere ved at mestre deres håndværk. Det gælder også det håndværk at skrive, så det virker opdragende, hvad enten det er en lærebog eller en roman.

Kultur er simpelthen de menneskelige livsmønstre i udfoldelse. Det skal der egentlig ikke snakkes så meget om. Det skal opleves.

Johs. Th. Nielsen.

Bogens budskab og de tanker der fødtes

Årsmødets arrangører havde bedt medlem af hovedbestyrelsen, *Jens P. Petersen*, Farendløse, om at holde festtalen ved middagen. Jens P. Petersen løste opgaven på sin egen måde efter at være »gået tur i reolerne«, og satte tankerne i sving ved sin stærke og følelsesbetonede tale, der var et vidnesbyrd om de værdier, der gang på gang kan hentes i litteraturen. – Den har et budskab – den løser op i det bundne sind.

Der er kommet så mange bøger i de foregående ti år og også i de seneste år, der omtaler bondens liv, slægtens færd og generationernes fællesskab med smukke skildringer af menneskers forståelse og folks trang efter at vise god vilje og sandhed. Jeg har bl.a. læst Mette Fog Petersens glade budskab om traditionerne og om det, som tiden bød at leve med i det sønderjydske, vi kender Salomon Frifelts fine omtale af jyder, der byggede og oplevede grokraften og fremgangen, jeg læste for nylig den sjællandske bonde Niels Petersens bog om Vittenbjerggården i Ejby og om hans rige liv, der førte ham til Tyskland, Holland og Belgien allerede i 1898 og om grundtvigianismen med vækst i sit spor. Og hjemstavnsforfatterne har givet slægterne et godt skudsmål på mange egne, Helene Strange styrkede selvagtelsen og livsglæden hos Falstringerne, og her på Fyn har det vrिमlet med selvbiografier og levnedfortællinger af munter og alvorspræget art. Hvem er ikke blevet bevæget ved Klaus Berntsens lyse bondeminder oplevet i Friskolens stue og i det politiske forum, bl.a. under folkemøderne i Særslev og Eskildstrup og fra det fynske Ø-arkipelag har Acton Friis i »*De danskes øer*« hentes dejlige iagttagelser om bøndernes styrke og om kvinder i bondens gård, præget af både mildhed og arbejdsglæde.

Det er godt at læse om alt dette, om folks kraft både i gode og dårlige tider, om gennemslagskraft så vækkelsen rejstes, eller blot om et valg og et sigte, sådan at man fik et nyt ståsted, måske ud fra landbrugets eller højskolens lærdom og livsanskuelse, måske ud fra en åndelig og politisk nyvurdering – eller måske befæstedes man i det beståendes bestandighed. Alt hvad vi ved fra bøgerne og fra vor egen virkelighed siger os meget om en fundamental opfattelse af, at både det fortløbende, det udviklingsbestemte og det nedarvede har været danske bøndernes ledetråd. De blev aldrig revolutionære, selvom tankerne herom greb et mindretal, de forstod altid produktionsfornyelsens nødvendighed og rejste andelstanken og virksom-

hederne når tiden var inde, og de stemte ja en oktoberdag ud fra visioner om fællesskabets nytte og om større indtægters anvendelse for stadig at forbedre.

Når vi skuer tilbage over 100-året, som gav både eksport og materielle fremskridt og åndelig og folkelig løftelse, så tør vi sige som bønder, at vi kan være vor tilværelse bekendt. Vi gav folkestyret en større chance og et bedre indhold i det lokale og centralt, ved at formidle til alle sider, det var ikke alle som var gode børn, men det samlede indtryk er en bondeindsats som efterhånden gjorde det klassemæssige til noget fortidigt og det midtsamlende til tidens bedste målsætning. For ca. 20 år siden mødte jeg dette frie syn og en bred forstående holdning i en fynsk bondegård – og vi ikke-fynboer gør bedst i at erkende, at skal vi i det stille og eftertænksomt og også muntert opfatte hvad perspektivet alle forhold taget i betragtning peger imod, hvis vi skal vælge, så det kommer til at gå os vel, så kan vi roligt slutte ud fra en levende fynsk virkelighedserkendelse – vi kan jo bare i så henseende lade vore tanker og vort blik gå til vor kære formand Chr. R. Den dag for 20 år siden oplevede jeg en eftermiddag hos Rasmus Jørgensen i Ferritslev, som var præget af frisind, af politisk retsind og med bondesindet, som det faste fundament.

Nogle siger, vi er blevet byprægede, materialistisk undergravet og splittede i erhvervsudøvelsen, så bondepræget og bondesindet er gået fløjten. Det tror jeg er falsk tale, vel står en nytidsbonde med et bredere udsyn, men stadig erkendende sit ophavs mål og mening med dyrs, planters og jords pasning som grundlaget for en sund og samfundsnyttig eksistens. Gårdens ledere inde og ude ser sin fortids mennesker som vel skikkede borgere, i hvis fodspor det er værd at fortsætte. Jeg siger dette ud fra det fællesskab, der samler os i dag og ud fra landbohjemets atmosfære sådan som jeg oplever den på ny næsten hver dag. Der kan lure farer, men hos danske bønder vender det sig som bladet i bogen gør det, og stor og voksende alsidighed er tidens bedste tegn i bondens verden.

Skal vi love hinanden i lyset af bogens og virkelighedens verden og under agtelse for dem der byggede før os, at virke ved dagens gerning og i samfundsfællesskabets tjeneste for at bonden fortsat bliver en fuldblods og aktiv medvirker alle vegne, hvor han færdes. . . . Det ske!

Jens Peter Petersen.

Beretning om medlemsbladet

Ved proprietær Bent Bjergskov

Jeg er glad for at jeg i år kan indlede min beretning fra bladudvalget med at konstatere, at bladets udsendelse er forløbet planmæssigt; alle numre er rettidigt udkomne og udvalgsmedlemmerne synes at indholdet har været tilfredsstillende og jeg håber at læserne har været af samme mening.

Da jeg i fjor aflagde beretning, bemærkede nogle måske en svag ængstelse for bladets fremtid, da vi jo stod med et delvis uløst spørgsmål om stillingen som redaktør ved bladet; på det punkt ser jeg nu lysere på fremtiden.

At jeg kan indlede som jeg gjorde skyldes i første omgang, at vor forenings højt skattede medarbejder i mange år, konsulent H. Balle, så beredvilligt påtog sig opgaven med at redigere bladet i det interval der opstod efter I. Paulsens pludselige død og indtil vi fandt en mand som ville og kunne påtage sig opgaven for en længere periode. Jeg ved ud fra mit nære kendskab til Balle at han ofrede megen tid som ellers var afsat til vigtige private foretagender for at hjælpe os med at få et læseværdigt blad udsendt til medlemmerne. Vi skylder Balle megen tak herfor, og vi håber at Balle stadig med sine vægtige og interessante indlæg fortsat vil hjælpe os at holde bladets standard høj, i det omfang tid og helbred tillader.

Samtidig vil jeg gerne præsentere den nye redaktør af vort blad, Hans Hviid, for medlemmerne, vi har i hovedbestyrelsen budt Hans Hviid velkommen, men jeg vil gerne gentage denne velkomst her ved årsmødet. Både foranden og jeg har kendt Hans Hviid gennem mange år, og vi ved at hans personlige interesser historisk og nationalt ligger helt på linie med det som binder os sammen i foreningen. Vi håber på et godt og frugtbart samarbejde i de kommende år til glæde for begge parter.

Om selve bladet kan jeg videreføre hvad jeg sagde i indledningen om det tilfredsstillende forløb og året der gik. Bladet er fortsat trykt med 16 sider og i 2800 eksemplarer, men der er sket det at den hidtidige papirkvalitet ikke mere benyttes på Andelsbogtrykkeriet, og en fortsættelse med denne billige kvalitet ville indebære, at trykkeriet

kun for foreningens regning og risiko ville tage den papirkvalitet hjem, men de tilbød os en noget bedre papirtype som de anvendte ved flere andre blade, f.eks. Andelsbladet og Dansk Jagt. Det betød en prisforhøjelse på 210 kr. pr. nr. Dette mente vi var bedre end at hænge på en stor sum penge sat i et papirlager; vi accepterede derfor tilbudet med hovedbestyrelsens godkendelse, og det nye papir er anvendt første gang i nr. 188 fra februar i år. Med tiden vil bladets format blive en smule mindre, men det er kun bladets margin, der beskæres, ikke tekstens form eller udseende, og af hensyn til dem der lader bladet indbinde gennemføres det først fra nr. ???.

Det som i år kan vække nogen bekymring for bladets fremtid er økonomien, der jo også bliver mere anstrengt i takt med alle andre prisstigninger og jeg vil lige nævne lidt om denne udvikling:

Den 19.11. 1972 steg prisen til 2430 kr. for bladets trykning,

den 13.6. 1973 steg prisen til 2625 kr. for bladets trykning,

den 13.11. 1973 steg prisen til 2905 kr. for bladets trykning,

og den 21.4. 1974 er prisen steget til 3410 kr., heri dog indregnet den prisstigning, som skyldes papirets kvalitetsforbedring. Når hertil kommer de planer om en kolossal forhøjelse af portoen for uge- og månedsblade, så vil det, hvis disse planer gennemføres føre til meget alvorlige overvejelser om bladets fremtid; der har dog været stille om den forhøjelse i den senere tid, og jeg håber, at det ikke bliver så galt som skitseret. Det er jo ikke alene os men mange andre foreningsblade der rammes, og ser man nøje efter, er det vel ikke mindst fra disse foreningsblade at folkets røst bæres frem på den mest demokratiske måde.

Til slut vil jeg minde vore medlemmer om, at vi meget gerne ser bidrag med artikler til bladet fra dem, vi anser disse artikler som værende af stor betydning for samhørigheden i vor forening, og skulle I have mulighed for at tegne en annonce er dette også altid velkomment.

Beretning om Slægtsgaardsarkivet

Ved arkivudvalgets formand Erik Strange

Det er i år med glæde og med god fortrøstning til Slægtsgaardsarkivets fremtid, jeg kan aflægge beretning for året 1973.

Den tidligere arkivudvalgsformand Salomon Friefelt stod støt og trofast bag Slægtsgaardsarkivets arbejde og deltog af hele sit hjerte i arkivets glæder og ikke mindst også i dets bekymringer, når det i løbet af dets eksistens ikke mindre end 5 gange har været nødt til at finde et nyt sted at være, sidste gang under Kreditforeningens tag på H. C. Andersens Boulevard 4.

I denne forbindelse vil Slægtsgaardsforeningen sine kreditforeningsdirektør Haunstrup Clemmensen mange tak for den store imødekommenhed og elskværdighed, han har vist ved at give Slægtsgaardsarkivet husly og til en særdeles lille husleje.

Der er i 1973 udført 16 stk. folketællingsundersøgelser til en gennemsnitlig pris à kr. 20,70 pr. stk., en prisstigning på 10 øre i forhold til året før. Stigningen er sket på grund af portoforhøjelse.

Medlemmer af Slægtsgaardsforeningen, som indsender oplysninger om gård og slægt, får denne folketællingsundersøgelse tilsendt uden vederlag fra Slægtsgaardsarkivet.

Af større undersøgelser er der i 1973 udført 15 store arbejder til en samlet betaling af 3.543,- kr. eller gennemsnitlig 236,20 kr. pr. stk. Når store undersøgelser sommetider tager lang tid, skyldes det, de ikke *kan* forceres frem, hvis det skal gøres samvittighedsfuldt og godt. I vanskelige tilfælde kan det vare flere timer, måske dage, at finde den nødvendige oplysning, som er nødvendig for at kunne komme videre i undersøgelserne. Dernæst kommer redaktionen af det indsamlede stof og endelig udformningen i manuskript, og alt dette arbejde tager lang tid.

I 25 år havde arkivar Hofmansen alene ansvaret

for dette arbejde, men efter 1. marts 1971 er fru Alstrøm kommet til. Vi er glade og taknemmelige over den interesse og ildhu, hvormed hun tager fat.

Af breve er der i 1973 indgået 47 og udgået 89. Det er dobbelt så mange breve, der er udgået, som året før.

Der har i 1973 været 52 telefoniske henvendelser og 125 gæster har besøgt Slægtsgaardsarkivet i åbningstiden. Det skyldes sikkert i nogen grad den gode beliggenhed, Slægtsgaardsarkivet nu har i København, men sikkert også den venlige modtagelse, som alle besøgende i arkivet får.

Slægtsgaardsarkivets samlinger vokser stadig og bliver således stedse mere anvendelige til historiske undersøgelser. Den resterende hyldeplads er særdeles begrænset, men jo flere af disse ting arkivet udvider med, desto mere kan det tjene et stedse stigende antal afbenyttere, og det er jo kun glædeligt.

I denne forbindelse må det store arbejde, som frk. Korsgaard for en ringe betaling udfører ved registrering, indsætning og alt andet forefaldende arkivararbejde, påskønnes. Hun må erfare, at vi er taknemmelige for hendes store indsats. Arkivudvalget vil bede Hofmansen bringe frk. Korsgaard vor hjerteligste tak for hendes indsats.

Og samtidig siger Slægtsgaardsforeningen hjertelig tak til de daglige ledere af arkivet, P. K. Hofmansen og fru Anna Louise Alstrøm, for det store arbejde, de udfører, og den hjertelige måde, de tager imod vore gæster. *Tak!*

Til slut en tak til alle inden for Slægtsgaardsforeningens rammer og udenfor som slutter op om arkivet og dets arbejde. Tak til arkivudvalgets medlemmer og tak til hovedbestyrelsen.

Erik Strange.

Årsmødet 1974

Godt 300 mennesker havde indfundet sig på hotel »Nyborg Strand« for at deltage i foreningens årsmøde, som afvikledes på en for alle parter lydefri måde i et regi, der tjente arrangørerne til ære.

Mødet åbnedes af formanden gdr. Chr. R. Christensen, der bød et hjerteligt velkommen til alle, hvorefter han aflagde en fyldestgørende og velformet beretning om det forløbne år, således som det kan læses længere hen i bladet. De øvrige beretninger om blad- og arkivvirksomhed er ligeledes medtaget som særskilte artikler. Såvel beretninger som regnskab godkendtes, hvorefter man gik over til valg. Her skete det nye, at gdr. Jørgen Skoven, Hirtshals og gdr. Børge Fjordside, Vemb nyvalgtes til hovedbestyrelsen i stedet for Holger Grøntved og H. Chr. Flytkjær, der begge trak sig tilbage efter mange års virke. Da hovedbestyrelsen havde ytret ønske om at kunne supplere sig ved forfald fra siddende medlemmer, valgtes med generalforsamlingens billigelse gdr. Markus Hansen, Aakirkeby, gdr. Vagn Mathiesen, Hornbæk og gdr. Knud Flejsborg, Køge i nævnte rækkefølge som suppleanter til hovedbestyrelsen. Talelysten var ikke stor, så dirigenten revisor Kr. Foged kunne slutte mødet særdeles rettidigt. Som protokolfører havde gdr. Ejner Petersen, Kikhavn fungeret.

Ved festmiddagen herskede en glimrende stemning, der forhøjedes ved flere glimrende indlæg vekslende med forskellige sange. Aftenens hovedtaler var proprietær J. Aksel Hansen, Kogsbølgård, der talte klogt og med alvor om generationsskifte – et evigt aktuelt emne – der her blev sat i et nutidigt strækt perspektiv. Såvel denne tale som gdr. Jens Peter Petersens stemningsfyldte og levende indførelse i bøgernes verden har redaktionen fundet det rigtigt at sætte i bladet, ikke mindst til glæde for de medlemmer, der ikke havde lejlighed til at deltage i mødet.

Einer Christoffersens gård i Svindinge besøges (se teksten). (Foto: Niels E. Christensen).

Som et kuriosum kan nævnes at slægtsgårds-sangen holdt jubilæum idet den blev sunget første gang for 25 år siden – og – på nøjagtig samme dato.

Den første mødedag sluttede med en festlig svingom efter middagen.

En deltager skrev nogle dage efter mødet til mig: »De lovede os en stor oplevelse – det blev mere end det – vi er helt overvældede. Sådanne ord glæder. Og vi er overtydede om, at enten det var besøget i borgmestergården i Frørup eller det var avlscentret i Svindinge hos den driftige Ejner Christoffersen. Enten det var det majestætiske »Egeskov« eller det var »Højskolen på gravens rand« – Ryslinge Højskole – historisk i sin oprindelse og rod og ført ind i en nutidig folkelighed af en driftig og klarsynet forstander. Ja, hvad enten det var det ene eller det andet, var mulighederne og oplevelserne så mange på årsmødet den anden dag, at der var noget til alle – tror vi og håber vi. Deltagernes udtalelser gav i hvert fald mod og tro på, der var valgt rigtigt. På gensyn til næste år i det jyske – hvor det så monne blive?

Red.

Turen går til NORGE

Valdres – Vaset Seter – 12.–19. september

Valdres er landet mellem Østlandet og Vestlandet med en fjeldnatur og en frugtbarhed som få andre steder. Fjordene og skovtrakterne og et afvekslende terræn giver de smukkeste synsindtryk. Midt i denne herlighed ligger Vaset Seter Fjeldstue og tilbyder både komfort, et 1. kl.s bord til frokost, lunch og middag og fri adgang til fest, stille samtale, soldyrkelse på terrassen, svedeture i den finske badstue og nydelse af et storslået landskab. Man har det frit på Vaset Seter 840 meter over havet, og fru Solvejg Nesthus Dørve er en strålende værtinde. Mange vender hvert år tilbage hertil – til ny og gammel afdeling, hvor man har det lige dejligt.

Der foretages to halvdagsudflugter og én hel-dagsudflugt med to timers sejltur på den mest storslåede fjord i hele Europa: Sognefjorden.

Rejsen giver indholdsrigt og morsomme dage – og vi besøger Oslo med dens seværdigheder – Kongens udsigt ved Sundvollen – Norges ældste stavkirke i Borgund – den imponerende Lærdalsfos – og meget mere.

Op- og nedtur med DFDS' rutebåd København-Oslo.

Pris: kr. 998,-. (Enkeltværelse eller ophold i nye afdeling kr. 50,- extra).

Slægtsgaardsforeningen for Sjælland Syd og Lolland-Falster indbyder alle slægtsgårdsejere, pårørende og interesserede til deltagelse i Høstrejsen som er beskrevet ovenfor. I tilfælde af stor tilslutning fra Fyn-Jylland bliver der også afgang fra Odense med overfart Frederikshavn-Oslo. På øerne udgår bus fra Korsør og Nykøbing F. Rejseledere er Hans Hviid og Jens P. Petersen. Tilmelding senest onsdag den 31. juli på nedenstående kupon til:

Jens P. Petersen, Farendløse, 4100 Ringsted.

Alle tilmeldte modtager i august besked vedrørende indbetalinger og ca. 1. september meddelelse om afgangsteder – og tider.

Bemærk at prisen omfatter alle udgifter (køje, udflugter, entreer, helpension m.v.). Kun drikkevarer er ikke indbefattet.

Kupon

Undertegnede tilmelder sig Høstrejsen til Norge 1. til 19. september:

Navn(e)

Adresse(r)

N.B.: Hvis De vil undgå at klippe i bladet, send da venligst et poskort med indmeldelse.

Nyt fra Slægtsgaardsarkivet

Slægtsgaardsarkivet modtager fra tid til anden gaver i form af sognehistorier, slægtsbøger, topografiske bøger, diverse arkivalier samt bøger af historisk og kulturel art fra foreningens medlemmer og gæster på arkivet.

Slægtsgaardsarkivet vil gerne herigennem bringe en tak til dem, der siden sidste årsmøde har betænkt arkivet med forskellige gaver.

Slægtsgaardsarkivet har modtaget følgende gaver fra:

Hr. *Holger Grøntved*: Dokumenter vedr. gården *Grøntved*.

Hr. *Jens Skau*: Bogen om *Flensborg Avis*.

Fru *Ingeborg Knoth*: Bl.a. *Samlet register til personalhistorisk tidsskrift 1880–1965*.

Hr. *Ib Bentzin*: Slægtstavle.

Hr. grosserer *Neergård*: Slægtsarkivalier.

Fru *Anne Marie Møller*: Slægtstavler.

Hr. *Poul Andersen*, »Pilegård«: Diverse arkivalier.

Hr. *Knud Sørensen*, Roskilde: Diverse arkivalier.

Fru pastorinde *Garde*: Diverse arkivalier.

En særlig tak til hr. *Ingemann Nielsen*, Odense, og *Niels & Marianne Merrild* for det store arbej-

de de har gjort og stadig gør for at registrere de nuværende slægtsgårde på Nordfyn og Nordsjælland.

Til sidst, men ikke mindst takker jeg for en gave på 1.000,00 kr., som Slægtsgaardsarkivet har modtaget fra en, som ønsker at være anonym.

Med hilsen og tak!

Arkivar *Anna Louise Alstrøm*.

85 på slægtsgårdsudflugt

Dansk Slægtsgaardsforenings afdeling for Syd- og Midtsjælland havde 85 deltagere med på den årlige sommerudflugt, der gik til Langeland og Tåsinge. Efter overfarten fra Korsør til Lohals besøgte deltagerne Tranekær slot og det private haveanlæg, efter frokost i »Hestestalden« fortsatte turen til Valdemar slot på Tåsinge, søfartssamlingerne i Troense samt Brejninge kirke, fra hvis tårn man i klart vejr kan se 65 kirker og 35 øer.

Efter et besøg på et af landets mest moderne landbrug hos gdr. Erik Gejr i Skrøbelev på Langeland, sejlede man fra Spodsbjerg til Nakskov og spiste middagen på hotel Hvide Hus i Maribo.

Udflugten blev ledet af afdelingens formand, Jens P. Petersen, Farendløse.

Den store jydepotte

Et Frifelt slægtsminde

Oppe på loftet, i vort snart 100 år gamle stuehus, står der mange interessante og mærkelige ting. Her på gården, er det gået, som vel i mange andre slægtsgårde, at slægtled efter slægtled har stillet ting og sager op på loftet, når de er gået ud af brug, men man har alligevel ikke nænnet at skille sig af med dem. Der står bedstemors rok, garnvinden, gamle kister, det var også deroppe fra, vi for snart mange år siden hentede den store kobberkedel ned, og efter en afrensning står den nu i vor stue og pynter sin plads, når blomster hænger ned over dens kanter og solen får dens varme kobberfarve til at gløde. Den stammer fra Nordfyn, hvor den vel havde været i brug i mange år, før den for mere end 100 år siden fulgte oldefar, da han forlod et lille husmandssted og flyttede

til en stor mager hedegård i Vestjylland. Der gjorde den så nytte i mange år, indtil den i 1888 fulgte bedstefar til gården her. Her var den i mange år indmuret som gruekedel og blev brugt til at koge vasketøj i. I den blev der varmet vand til grise-slagtning, ja, der blev endda kogt grisekartofler i den. Omkring 1930 blev den så afløst af en støbejerns-gruekedel og havnede på loftet i det gamle stuehus blandt mange andre ting. Nu står den så i vor stue og vidner om, at gode gedigne materialer og godt håndværksarbejde i kombination, bliver til solide og smukke ting, der overlever tilværelsens omskiftelser, og stadig fylder deres plads på en smuk måde og stadig har værdi.

På loftet står også flere jydepotter, blandt dem en særlig stor og velformet, over en halv meter

høj og lige så bred i diameter på det mest tykma-vede sted. Disse jydepotter er lavet af min tip-tip-oldemor, som var pottetekone, som man kaldte det den gang. Hun lavede ikke blot jydepotter til hjemmets eget brug, men også til salg, for at hjælpe til med udkommet på den magre hedejendom. Jeg kan stadig, når jeg pløjer sydøst for gården, finde de steder, hvor tip-tip-oldemor, i lyngtørvs-ovne, brændte sine jydepotter. Sorte potteskår vidner om, at ikke alle jydepotter slap hele gennem brændingen.

Da vi var børn, var det store halvmørke loftsrum en yndet legeplads, når det regnede, men tog legen lovlig voldsomme former, så lød der en advarende stemme i trappeopgangen: »Nu passer I vel godt på den store jydepotte«, jo, det gjorde vi da, for vi var ikke ret store, før vi sansede, at knaldede man en kop i køkkenet, var det en alvorlig forseelse, men blev vi skyld i den store jydepotte tog varig skade, ville det blive meget svært, at få tilgivelse. Og historien gentog sig, da vore børn var mindre og tumlede sig på loftet, så lysekronen ringlede blidt. Den store jydepotte har sin egen historie, der for os giver den en særlig værdi. Men den vil jeg klogelig lade far fortælle.

At kunne dreje latteren bort fra egen færd eller fordelene fra sin overmand til sig selv, det var og er alle dage den form for selvhævdelse, der yndes mest og helst mindes. Og her finder kvindesindet også sin egen udtryksmåde.

Gamle Ablon på Frifelt – død 1860, 78 år gammel – nød ry som en sjælden dygtig pottetekone, men havde det ellers småt som alle sine fæller blandt udflytterne. Efter sin mands død 1846 måtte hun klare sig selv og selv bjærge føden til sig og sin lille dattersøn.

Et forår kneb det særligt hårdt med brødkorn. Rugen var slået fejl sidste høst, og der var smalhans i udflytterhjemmene.

Så gik Ablon om til Kræ Hvælplund på Kathrinelund, om ikke han ville låne hende et par skæpper brødrug til høst, eller til hun fik en brænding potter færdig og solgt?

Men Kræ Hvælplund var en forsigtig mand, der ikke sådan lige uden videre busede ud med et lån uden først at gi de nødvendige formaninger: »Sæt tæring efter næring – Hovsk o, te de er let som en fjir o lånn, men tång som en stien o bær hjem igen. For når te lånnegods gor ud, så gor tit smalhans o någenrøv ind i æ støj.«

Men Ablon satte næverne i siden og ledte ikke om svar: Spårr, nårentij te en hår novd, o svålt, når te en ett hårr, de sku døvlen gyrr!«.

Det endte da med, at gårdmanden lovede pottetekonen så megen rug, som hun kunne ha i een af sine sorte gryder – ikke til låns, men til giv-

des, for Kræ Hvælplund var aldrig fedtet imod småfolk.

Gamle Ablon sæe tak. Og så gik hun hjem og stillede an med en pottebrænding, så tidligt på året det end var. Og da hun havde leret tilpas sandblandet og godt ættet inde på sit stuegulv, tog hun og klappede en »stok« sammen, der var forslag i. Og så satte hun sig på sin simmestol med »æ gryddfjæl« over knæene og brugte sine pottetekonenæver, sin »tånnstien« og »gryddklud«, sine »skavpinde« og »glæss-stien« så vel, at hun en 14 dags tid derefter kunne stille på Kathrinelund med en nybrændt gryde, der kunne rumme sine 4 skæpper så omtrent.

Det var måske ikke helt det, Kræ Hvælplund havde tænkt sig, men han stod ved sit ord som en rele mand.

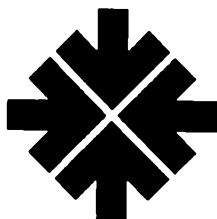
Se, det var ikke blot en kone, der forstod at være om sig – ja, og et sjældent fint stykke pottearbejde, der endnu opbevares i slægten – men det var først og fremmest konen fra udflytterstedet, der hævdede sig overfor gårdmanden i den gamle solide arvegård. Og derfor huskes Abelone endnu og nævnes med respekt.

Se det var min far, Salomon J. Frifelt's beretning om den store jydepotte, som han fortalte den for os børn, og som han fortalte den for sine læsere i bogen »Os selv og de fremmede«.

Sådan står der sikkert rundt om i landet, på loftet i gamle slægtsgårde, mange forunderlige og måske skønne ting, ofte med en fortid og historie, der giver dem en særlig værdi. Og skulle der være en slægtgårdsejer, der en dag får en ubændig lyst til at få ryddet op i »ragelset« og få et pænt og ryddeligt loftsrum, og skulle der ydermere være det sammentræf, at der holdt en antik-

vitetshandler i gården, der var villig til at give slet ikke så få af de slatne danske inflationskroner, for at få lov at deltage i oprydningen, så er der al mulig god grund til at slå koldt vand i blodet og gå frem med nænsom hånd. Disse ting fra slægtsgården er, når de havner i en antikvitetsforretning, værdifulde, for ikke at sige dyre, men dog anonyme ting, og når de havner i et tilfældigt hjem, er de en slags nips eller udstillingsgenstand,

der lige så godt kunne erstattes af et stykke pænt porcelæn eller moderne keramik. Men så længe de bliver på slægtsgårdene eller i slægtens eje, har de udover den dekorative værdi, også en historie at fortælle om gården og slægten i mange led og om levet liv. Og så længe, der findes slægtsgårde, tror jeg også, at der vil være een eller flere af slægten, der vil glæde sig over disse ting og finde værdi i den historie, de kan fortælle.

Landbrugslån til ethvert formål

Forenede Kreditforeninger er fra gammel tid - gennem de stiftende foreninger - også landbrugets kreditforening. Gennem Forenede Kreditforeninger kan De opnå lån i alm. realkredit i alle landbrugs-, skovbrugs- og gartneriejendomme på øerne øst for Lille Bælt.

Forenede Kreditforeninger kan tilbyde landbrugslån til ethvert formål: tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte etc. Forenede Kreditforeninger kan tilbyde landbrugslån på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Tal landbrugslån med os.

Eneste kreditforening for øerne alene

FORENEDE KREDITFORENINGER

Lånesagssekspedition:

Anker Heegaardsgade 4
Tlf. (01) 15 34 34 1572 København V.

Lånesagssekspedition:

Mageløs 2
Tlf. (09) 11 77 77 5100 Odense

KREDITFORENINGEN DANMARK

København:
Jarmers Plads 2
1590 København V
Tlf. (01) 125300

Århus:
Aboulevarde 69
8100 Århus C
Tlf. (06) 125300

Herning:
Viborgvej 1
7400 Herning
Tlf. (07) 125300

Afd. kontor i Odense:
Jernbanegade 16
5000 Odense
Tlf. (09) 125300

Grundstenen i byggeriets økonomi – Kreditforeningen Danmark

Vi yder lån til byggeri inden
for landbrug, skovbrug,
gartneri og frugtplantager.

Til generationsskifte.
Sammenlægning af
ejendomme, køb af tillægsjord
og andre produktivitets-
fremmende investeringer.
Uanset hvor De bor, har vi
en lokalkendt repræsentant i
nærheden.

Endvidere har vi særligt
landbrugskyndige specialister,
som står til rådighed med
al den vejledning,
De har brug for.

Ring eller skriv efter brochuren
»Skal De prioritere landbrug«.

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attester, ma-
trikeltkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.

Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgaardsarkivet,

H. C. Andersens Boulevard 4 (2. sal tv.)

1553 København V

ANDELSBOGTRYKKERIET

i Odense

**Deres penge er godt anbragt
i Sparekassen**

SPAREKASSEN FYN

- når det drejer sig om Deres penge.

Slægtsgaardsforeningens mærkat

som er trykt i fire farver, kan endnu købes for 7 kr. pr.
bundet á 100 stk. - Henvendelse til

Foreningens kontor, Gassehaven 56, 2840 Holte

**De kan regne
med os**

